

การจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร หลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ.2554

Orchid growers' production management in Bangkok Metropolitan after the
2554 flood crisis

กนกมณี หอมแก้ว¹ และชนิดาภา ดีสุข²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554 และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554 ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้กลุ่มตัวอย่างคือเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 298 คน

ผลการวิจัยพบเกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.25 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 39.59 ระดับการศึกษา อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 33.56 ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยไม้ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.66 และสาเหตุที่ตัดสินใจปลูกกล้วยไม้คือ ราคาสูง คิดเป็นร้อยละ 70.47

การดำเนินการด้านการจัดการ การตลาด การเงิน และการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าวิธีการจัดจำหน่ายกล้วยไม้ภายในประเทศของเกษตรกรนั้นจะมีตัวแทนจำหน่ายมารับที่สวน คิดเป็นร้อยละ 82.21 ช่วงระยะเวลาที่จำหน่ายกล้วยไม้ได้มากที่สุดคือช่วงเดือนเมษายน-มิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 38.60 แหล่งวัตถุดิบที่ใช้มาจากภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 70.81 แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกคือ น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 64.43 แนวโน้มการเพาะปลูกในปีหน้า เกษตรกรเลือกที่จะปลูกโดยเพิ่มพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 42.28 แหล่งที่มาของพันธุ์กล้วยไม้มากจากการขยายพันธุ์ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 51.68 พื้นที่เพาะปลูกกล้วยไม้เฉลี่ยจำนวน 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.67 จำนวนคนงานในไร่โดยเฉลี่ยประมาณ 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 70.13 การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ คิดเป็นร้อยละ 62.08 ปัจจัยในการกำหนดอัตราค่าจ้างมาจากประสบการณ์ในการทำงาน คิด

^{1,2} คณะบัญชี สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี กรุงเทพมหานคร 10170 โทรศัพท์ : 02-8006800-5

เป็นร้อยละ 26.85 เงินลงทุนที่นำมาลงทุนมาจากเงินกู้ระยะยาวจากสถาบันการเงิน คิดเป็น ร้อยละ 39.93 การแบ่งเกรดกล้วยไม้แบ่งตามความบูรณ์ของดอก คิดเป็นร้อยละ 28.19 เกษตรกรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการจัดจำหน่ายในเรื่องของการมีพ่อค้าคนกลางที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 32.55 วิธีการตั้งราคาขายส่วนใหญ่ตั้งราคาตามราคาตลาด คิดเป็นร้อยละ 44.63 และความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ เกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในด้านราคา วัตถุดิบในการเพาะปลูก (ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง) คิดเป็นร้อยละ 38.26

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาดคือปัญหาการแข่งขันทางการตลาด ด้านการเงินคือ ปัญหาเรื่องยอดขายต่ำ ด้านการผลิตคือ ปัญหาสภาพภูมิอากาศและด้านการจัดการคือ ปัญหาเรื่องการควบคุมดูแล

คำสำคัญ: การจัดการการผลิต, กล้วยไม้

ABSTRACT

This research aims to study on the managerial, the problem and obstacle on orchid growers' production management in Bangkok Metropolitan after the 2554 flood crisis. The 298 samples were orchid growers in Bangkok Metropolitan.

Results of the research were the following

Most orchid growers were male, equivalent to 38.25%, age over 51 years, equivalent to 39.59 %, Diploma graduated, equivalent to 33.56%, 4-6 years experiences in growing orchids, equivalent to 49.66 %, decision of grow relied on incentive price, equivalent to 70.47 %

Upon the operations management in marketing, finance and production of orchid farm in Bangkok found that local orchid growers distributed through dealer from their farm, equivalent to 82.21%, most orchids sold during the month of April to June, equivalent to 38.60%, material source produced within the country, equivalent to 70.81%, water supply for agriculture, equivalent to 64.43%, next crop trend relied on space expansion, equivalent to 42.28%, source of orchid propagation from self-tissue culture, equivalent to 51.68%, cultivated orchids area average from 11 to 15 rai, equivalent to 49.67%, average 6-10 workers at a farm, equivalent to 70.13 %, business satisfaction, equivalent to 62.08%, the wage rate determination relied on their

experience, equivalent to 26.85%, the capital investment invest in long term loans from financial institutions, equivalent to 39.93%, orchid grading relied on grown completion, equivalent to 28.19%, the proper distributor focus on sold, equivalent to 32.55%, selling price relied on market price, equivalent to 44.63%, the requirement from public sector relied on prices of cultivation raw materials (fertilizers, pesticides), equivalent to 38.26%

Problems and obstacles in the marketing operation indicated on market competition. Upon financial problem relied on low profile on sales. Upon the production relied on climate whereas management relied on supervisory control.

Keywords: Production Management, Orchid

บทนำ

ประเทศไทยมีดอกกล้วยไม้ประมาณ 1,000 สายพันธุ์ กระจายอยู่ในหลายสกุล พันธุ์ที่ได้รับความนิยมมากที่สุด มีการปลูกในเชิงพาณิชย์ คือ สกุลหวาย (Dendrobium) คิดเป็นร้อยละ 95 ของการส่งออกดอกกล้วยไม้ของไทย พันธุ์อื่นที่สำคัญที่มีการปลูกและส่งออก ได้แก่ อะแรนด้า (Aranda) ม็อคคารา (Mokara) ออนซิเดียม (Oncidium) และแวนดา (Vanda) ประเทศไทยส่งออกดอกกล้วยไม้ตั้งแต่ปี 1965 และเป็นผู้ส่งออกดอกกล้วยไม้รายใหญ่ที่สุดในโลก รองลงมาคือประเทศไต้หวัน โดยไทยมีกำลังการผลิตดอกกล้วยไม้ประมาณ 44,000-45,000 ต้นต่อปี ซึ่งกล้วยไม้สกุลหวาย (Dendrobium) เป็นพันธุ์ที่มีการปลูกมากที่สุดในประเทศ แม้ว่าฟาร์มกล้วยไม้จะมีอยู่ทั่วประเทศ แต่จังหวัดที่อยู่รอบกรุงเทพมหานครเป็นพื้นที่สำคัญที่สุดสำหรับการผลิตกล้วยไม้ จังหวัดนครปฐมเป็นผู้ผลิตดอกกล้วยไม้ที่ใหญ่ที่สุด ตามด้วย สมุทรสาคร กรุงเทพมหานคร ราชบุรี นนทบุรี และพระนครศรีอยุธยา ตามลำดับ การผลิตใน 6 จังหวัดนี้รวมกันคิดเป็นร้อยละ 90 ของการผลิตดอกกล้วยไม้ในประเทศ

จากสภาวะน้ำท่วมครั้งเลวร้ายที่สุดของประเทศไทยในปี พ.ศ.2554 ได้ส่งผลกระทบต่อหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นภาคการเกษตร ที่ประเทศไทยถือได้ว่าเป็นผู้ส่งออกกล้วยไม้อันดับต้นๆของโลก เกษตรผู้ผลิตกล้วยไม้ต้องรับผลกระทบจากวิกฤตน้ำท่วมเสียหายมากมาย จากภาวะอุทกภัยใหญ่ครั้งนี้ทำให้หลายภาคส่วน จึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนมุมมองในการบริหารธุรกิจ ในภาวะที่เสี่ยงจะเกิดอุทกภัย รวมทั้งวางแผนป้องกัน การป้องกันที่ดีก็คือ การบริหารความเสี่ยง การหาเส้นทางในการขนส่ง หาแหล่งวัตถุดิบสำรองหรือแม้แต่วัสดุการผลิตสำรอง สินค้าทดแทน เพื่อให้ธุรกิจสามารถดำเนินงานต่อไปได้และเสียหายน้อยที่สุด รวมถึงการร่วมมือของภาคธุรกิจใน

ประเภทธุรกิจเดียวกันเพื่อช่วยแลกเปลี่ยนข้อมูลในกรณีที่เกิดอุทกภัยหรือภัยพิบัติอื่นขึ้นอีกในอนาคต สิ่งที่เกิดขึ้นสอนให้เรียนรู้ที่จะอยู่กับภัยธรรมชาติที่อาจเกิดขึ้นให้ได้

ดังนั้นความสามารถในการพยากรณ์และเปรียบเทียบการพยากรณ์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของผู้ประกอบกิจการกล้วยไม้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยการตัดสินใจในการลงทุน และเสริมสร้างความเชื่อมั่นของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ อีกทั้งยังสามารถชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มการเติบโตของธุรกิจกล้วยไม้ และทิศทางของระบบเศรษฐกิจประเทศไทยได้อีกด้วย เมื่อพิจารณาทฤษฎีการพยากรณ์เชิงสถิติ พบว่าการวิเคราะห์การถดถอย เป็นวิธีการพยากรณ์ที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำการวิเคราะห์การถดถอยและแบบจำลองการประเมินราคาหลักทรัพย์มาทำการพยากรณ์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงของการลงทุน ของการลงทุนปลูกกล้วยไม้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาผลตอบแทนจากการลงทุนในพื้นที่เขตทิวพัฒนากรุงเทพมหานคร เนื่องจากเป็นพื้นที่เกษตรกรรมชานเมือง ที่ยังคงความอุดมสมบูรณ์ของผลผลิตทางการเกษตร ได้แก่ กล้วยไม้พืชมัก ผลไม้ และไม้ดอก ได้อย่างเต็มรูปแบบ และยังคงมีวิถีการดำรงชีวิตแบบพื้นบ้านได้อย่างกลมกลืนกับสังคมเมืองหลวงอันเป็นศูนย์กลางธุรกิจของประเทศ ดังนั้น การปรับเปลี่ยนมุมมองในการลงทุนภาวะที่เสี่ยงจะเกิดอุทกภัย รวมทั้งวางแผนป้องกัน การป้องกันที่ดีก็คือ การบริหารความเสี่ยงและการวิเคราะห์การลงทุนของเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ หลังวิกฤตอุทกภัยน้ำท่วมจึงสามารถใช้เป็นแนวทางรวมถึงวิเคราะห์การลงทุนได้ในอนาคตที่จะเกิดขึ้นนั่นเอง

ขอบเขตในการวิจัย

กลุ่มประชากรตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 298 ราย (ทะเบียนผู้ผลิตและผู้ประกอบการด้านกล้วยไม้)

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงวิธีการจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร หลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554
2. ทำให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554
3. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรและผู้ผลิตกล้วยไม้ สามารถผลิตกล้วยไม้ที่มีคุณภาพมีกระบวนการผลิตให้มากขึ้น

4. คณะบัญชีมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรีสามารถนำข้อมูลไปใช้เป็นกรณีศึกษาในรายวิชาการเงินธุรกิจ การบัญชีบริหาร การวางแผนและการควบคุมกำไร การบัญชีเพื่อการจัดการและการจัดการการตลาด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี 2554

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่อง การจัดการการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร หลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ.2554 ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมในเรื่องต่อไปนี้

1. สภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร ในเขตกรุงเทพมหานคร

เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของคนไทย ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยโบราณกาล ประเทศไทยเป็นประเทศที่อุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติ เป็นอู่ข้าวอู่น้ำ จึงทำให้เกิดการสร้างนวัตกรรมแห่งการเกษตรไทยเป็นการขับเคลื่อนภาคการเกษตรไทยให้มีความก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีด้านการเกษตร ด้วยความมุ่งหวังให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความมั่นคงอย่างยั่งยืนให้การสนับสนุนและส่งเสริมเกษตรกรไทยมีการดำเนินชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อหลุดพ้นจากความทุกข์ ความแร้นแค้นและภาวะหนี้สิน พร้อมทั้งสร้างแรงบันดาลใจในการดำเนินชีวิต ภายใต้กรอบนโยบายที่ได้กำหนดยุทธศาสตร์พัฒนาภาคเกษตรและวางแผน การดำเนินงานเป็นรูปธรรมสิ่งสำคัญด้านเกษตรกรรมมุ่งเน้นเพื่อประโยชน์แก่เกษตรกร คือ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรได้เรียนรู้และเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและในการประกอบอาชีพ โดยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงชุมชนกระจายอยู่ทั่วประเทศ เพื่อเป็นศูนย์การศึกษาค้นคว้า ทดลอง และวิจัยเกี่ยวกับภาคเกษตรโดยเฉพาะ รวมทั้งได้มีการผลักดันพระราชบัญญัติสภาเกษตรกรแห่งชาติ จนสามารถประกาศใช้เป็นกฎหมายให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาของเกษตรกรด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือกับภาครัฐ

2. ความรู้เกี่ยวกับการปลูกกล้วยไม้ในประเทศไทย

กล้วยไม้เป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวในวงศ์ Orchidaceae เป็นไม้ตัดดอกยอดนิยม เนื่องจากมีลักษณะดอกและสีอันลวดลายสวยงาม เป็นไม้ตัดดอกที่มีอายุการใช้นาน กล้วยไม้เป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญของไทย เพราะเป็นไม้ส่งออกขายต่างประเทศทำรายได้เข้าประเทศปีละหลายร้อยล้านบาท มีการปลูกเลี้ยงอย่างครบวงจร ตั้งแต่การผสมเกสร เพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ กล้วยกล้วยไม้ เลี้ยงต้นกล้วยไม้จนกระทั่งให้ดอก ตัดดอกบรรจุหีบห่อและส่งออกเอง

แหล่งกำเนิดกล้วยไม้ป่าที่สำคัญของโลกมี 2 แหล่งใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ ลาตินอเมริกากับเอเชียแปซิฟิก สำหรับในลาตินอเมริกาเป็น อาณาบริเวณอเมริกากลางติดต่อกับเขตเหนือของอเมริกาใต้ ส่วนแหล่งกำเนิดกล้วยไม้ป่าในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก มีประเทศไทยเป็นศูนย์กลาง จากการค้นพบประเทศไทยมีพันธุ์กล้วยไม้ป่าเป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมเอื้ออำนวยต่อการเจริญงอกงามของกล้วยไม้มาก และกล้วยไม้ป่าที่พบในภูมิภาคแถบนี้มีลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองแตกต่างจากกล้วยไม้ในภูมิภาคลาตินอเมริกา

3. ความรู้เกี่ยวกับการจัดการการผลิตกล้วยไม้

ขั้นตอนการผลิตกล้วยไม้ เราสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ การปลูกและขยายพันธุ์ การให้น้ำและปุ๋ย และการดูแลรักษา

1. การปลูกและขยายพันธุ์ วิธีการปลูกเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยบังคับการเจริญเติบโตของกล้วยไม้การ เลี้ยงกล้วยไม้จึงจำเป็นต้องศึกษาความต้องการของกล้วยไม้แต่ละชนิดเลือกภาชนะปลูกและเครื่องปลูก รวมทั้งวิธีการปลูกให้เหมาะสมกับกล้วยไม้ชนิดนั้น ๆ

2. การให้น้ำและปุ๋ย กล้วยไม้ต้องการน้ำที่สะอาดปราศจากเกลือแร่ที่เป็นพิษมีความเป็นกรดเป็นด่างหรือค่า pH ระหว่าง 6-7 แต่น้ำที่มีเหมาะสมที่สุดคือน้ำสะอาดบริสุทธิ์ที่มีฤทธิ์เป็นกรดอ่อนๆ มีค่า pH ประมาณ 6.5 น้ำที่มี pH ต่ำกว่า 5.5 หรือสูงกว่า 7 จึงไม่ควรนำมาใช้รดกล้วยไม้

ปัญหาการขยายพันธุ์ของกล้วยไม้ของไทย

แม้กล้วยไม้ไทยจะมีความหลากหลายของสายพันธุ์ก็ตาม แต่สำหรับพันธุ์กล้วยไม้ส่งออกนั้นกลับไม่ค่อยมีความหลากหลายเท่าที่ควร จนถูกประเทศได้วันแข่ง ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อกำหนดในหลาย ๆ ด้านดังนี้ (น.ส.พ. กสิกร 2553 : 85 – 86)

1. ขาดการพัฒนากล้วยไม้พันธุ์ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่องทำให้ไม่สามารถสร้างความหลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดได้

2. ปัญหาศัตรูพืช เช่น เพลี้ยไฟ เนื่องมาจากเกษตรกรขาดความรู้ความเข้าใจในการดูแลรักษา ทำให้กล้วยไม้ที่ได้มีคุณภาพต่ำ มีการปนเปื้อนของโรคและแมลง
3. การขาดการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตให้มี ประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาโรงเรือน การจัดการน้ำ การจัดการธาตุอาหาร การพัฒนาการบรรจุหีบห่อ ทำให้ไม่สามารถควบคุมปริมาณ และคุณภาพผลผลิตให้ออกสู่ท้องตลาดได้อย่างสม่ำเสมอ
4. มีการเพาะปลูกในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ทำให้กล้วยไม้ที่ได้มีคุณภาพต่ำ
5. ขาดการเชื่อมโยงตลาดกับแหล่งผลิตและ ตลาดกลางมาตรฐานกล้วยไม้ ทำให้กล้วยไม้ที่ออกสู่ตลาด ยังไม่มีมาตรฐานที่ดีพอและราคาต่ำ

ผลวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และภาวะคุกคาม (SWOT Analysis)

จุดเด่น

1. กล้วยไม้ไทยมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักดีที่สุดในโลก
 2. ไทยเป็นผู้นำตลาดด้านกล้วยไม้เมืองร้อน มีส่วนแบ่งสูงที่สุดในตลาดโลก
 3. มีตลาดรองรับขนาดใหญ่ในประเทศถึงกว่าครึ่งหนึ่งของผลผลิตทั้งหมด
 4. แหล่งเพาะปลูกตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีสภาพภูมิอากาศเหมาะสมอย่างมาก
 5. มีกลุ่มธุรกิจผู้ป้อนปัจจัยและวัตถุดิบการผลิตอยู่อย่างครบครันและเพียงพอ
 6. เกษตรกรมีประสบการณ์ในการปลูกเลี้ยงมายาวนานทำให้มีทักษะความเชี่ยวชาญสูง
 7. มีวิทยาการก้าวหน้าด้านการปรับปรุงสายพันธุ์ มีห้องปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพ
 8. ผู้ประกอบการมีการรวมตัวเพื่อการพัฒนาและแก้ไขปัญหาร่วมกันอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในเรื่องของคุณภาพและการจัดส่ง
 9. มีธุรกิจการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อที่สามารถผลิตต้นพันธุ์ที่มีคุณภาพและราคาต่ำกว่าประเทศอื่น รวมทั้งเกษตรกรบางส่วนสามารถพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตและปรับปรุงพันธุ์ได้เอง
- #### จุดด้อย
1. ขาดอำนาจต่อรองในการได้รับการจัดสรรเที่ยวบินที่เหมาะสมทำให้เสียโอกาสทางการตลาด
 2. เป็นสินค้าที่เน่าเสียง่ายต้องการความรวดเร็วและความระมัดระวังในการขนส่งอย่างมาก
 3. ราคาผันผวนตามฤดูกาล

4. คุณภาพไม่สม่ำเสมอและลดต่ำลงเมื่อถึงมือผู้บริโภคเนื่องจากขาดการจัดการที่มีประสิทธิภาพในระดับสวน/ฟาร์ม เช่น การตัดดอกในขณะที่ยังมีจำนวนดอกบานน้อยและมีการจัดการหลังการเก็บเกี่ยวที่ไม่เหมาะสม เช่น การรมสาร Methyl bromide เพื่อแก้ปัญหาเพลี้ยไฟในกล้วยไม้ส่งออก

5. ขาดการทำตลาดเชิงรุก (ขาดข้อมูลการตลาด ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการพัฒนาตราสินค้า)

6. ขาดการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต และขาดการควบคุมคุณภาพการส่งออกกล้วยไม้ไทยไปยังต่างประเทศ

โอกาส

1. ตลาดต่างประเทศมีแนวโน้มการเติบโตสูงทั้งในตลาดเดิม และ ตลาดใหม่ เช่น จีน
2. ยังไม่มีอุปสรรคด้านการกีดกันทางการค้า
3. ได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือจากสถาบันการศึกษา และ หน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องหลายแห่งในด้านการถ่ายทอด เผยแพร่ พัฒนาองค์ความรู้ ทั้งในรูปแบบของการพัฒนาจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอน การฝึกอบรม และการวิจัยพัฒนา

ภาวะคุกคาม

1. โบตโรคโรดพืชของไทยยังไม่ได้รับการยอมรับจากคู่ค้าบางประเทศ
2. ต้นทุนการขนส่งสูงมากจากค่าระวางที่มีราคาแพง
3. สนามบินไม่มีคลังห้องเย็นสำหรับพักเก็บสินค้าระหว่างรอการส่งออกทำให้คุณภาพของสินค้าด้อยลงเมื่อถึงปลายทาง
4. ปัญหาเรื่องการจัดทะเบียนสิทธิบัตรการพัฒนาสายพันธุ์ และลิขสิทธิ์พันธุ์พืช
5. ขาดตลาดกลางการค้ากล้วยไม้ทำให้การกำหนดราคาไม่เป็นไปตามกลไกการตลาด

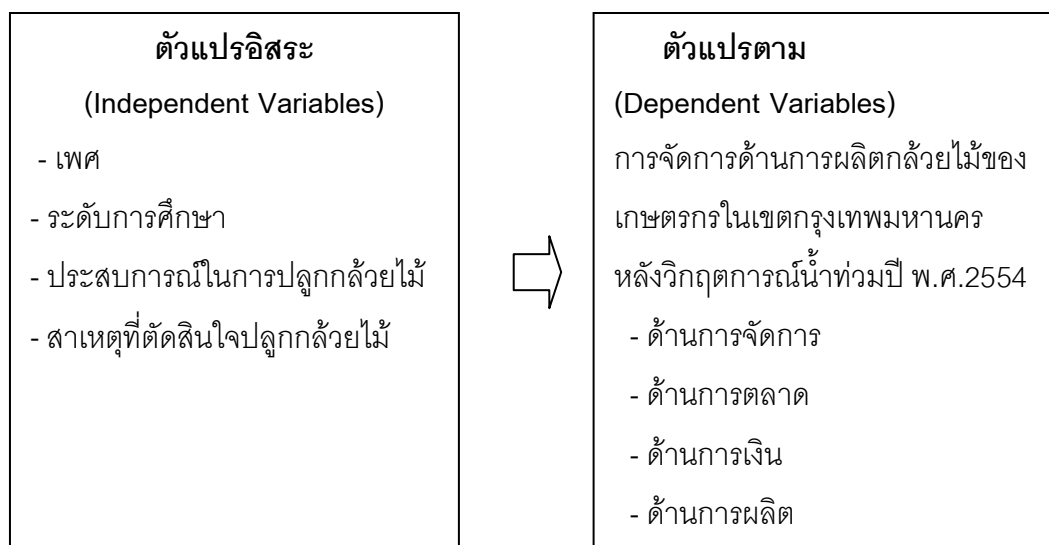
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุมิตร เตชะสุขสันต์ (2542) ได้ศึกษา การดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ผู้ประกอบการส่วนใหญ่จดทะเบียนธุรกิจเป็นแบบห้างหุ้นส่วนจำกัด และได้ธุรกิจกล้วยไม้มาเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 11-30 ปี รายได้ต่อปีของธุรกิจมีจำนวนตั้งแต่ 10 ล้านบาทขึ้นไป ผู้ประกอบการส่วนใหญ่ได้ดำเนินธุรกิจกล้วยไม้เพียงอย่างเดียว รายได้ส่วนใหญ่มาจากการขายผลิตภัณฑ์กล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ ลักษณะของการผลิตส่วนใหญ่จะเป็นในรูปแบบของต้นกล้วยไม้ และต้นกล้าของกล้วยไม้ ธุรกิจกล้วยไม้ส่วนใหญ่มีพนักงานประจำตั้งแต่ 20 คนขึ้นไป

ณรงค์ นันทราทิพย์ (2543) ได้ศึกษาการผลิตและการส่งออกกล้วยไม้ของจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าประชากรเกือบทั้งหมดเป็นเพศชายระหว่าง 40-50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา รายได้ของผู้ปลูกกล้วยไม้อยู่ระหว่าง 240,000-360,000 บาทต่อปี มากที่สุด มีสมาชิกในครอบครัวช่วยในการผลิตรวม 2 – 4 คนมากที่สุด การผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเป็นการปลูกในพื้นที่ตนเอง มีเนื้อที่ในการปลูก 1-10 ไร่ ผลผลิตกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ส่วนใหญ่จะเป็นไม้ขวด ไม้กระถาง ไม้紐 ไม้กระเช้า และไม้ดอก พันธุ์ไม้ที่ใช้ปลูกจะเป็นประเภทหวาย แวนด้า แคทรียา มีอคคาร่า รองเท้านารี

ดร.ณวรรณ บุญสนอง (2548) ได้ศึกษาการวิเคราะห์ศักยภาพการผลิตและการตลาดกล้วยไม้ในประเทศไทย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์การผลิตและการตลาดกล้วยไม้ 2) เพื่อศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ประกอบการ 3) เพื่อวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่มีผลต่อการส่งออกกล้วยไม้ของประเทศไทย 4) เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาการส่งออกกล้วยไม้ของประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิจาก เอกสาร บทความ รายงานการวิจัยจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ จำนวน 11 ราย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวิเคราะห์สถานการณ์

กรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้



วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษา การจัดการการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานครหลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ.2554 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยทำการสำรวจจากเกษตรกรผู้ผลิตกล้วยไม้ด้วยแบบสอบถาม (Questionnaires) มีลักษณะเป็นการตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ 1 พฤษภาคม - 31 พฤษภาคม 2556 การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลที่ใช้ได้แบบสอบถาม จำนวน 298 ชุด และนำข้อมูลที่ได้ดำเนินการศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เช่น ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกร Rating Scale 5 ระดับ ตามมาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert's Scale)

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยไม้ในเขตกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 38.25 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 39.59 ระดับการศึกษา อนุปริญญา คิดเป็นร้อยละ 33.56 ประสบการณ์ในการปลูกกล้วยไม้ 4-6 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.66 และสาเหตุที่ตัดสินใจปลูกกล้วยไม้คือ ราคาสูงใจ คิดเป็นร้อยละ 70.47

ข้อมูลการดำเนินการด้านการจัดการ การตลาด การเงิน และการผลิต

การดำเนินการด้านการจัดการ การตลาด การเงิน และการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่าวิธีการจัดจำหน่ายกล้วยไม้ภายในประเทศของเกษตรกรนั้นจะมีตัวแทนจำหน่ายมารับที่สวน คิดเป็นร้อยละ 82.21 ช่วงระยะเวลาที่จำหน่ายกล้วยไม้ได้มากที่สุดคือช่วงเดือนเมษายน - มิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 38.60 แล่งวัสดุคิบที่ใช้มาจากภายในประเทศ คิดเป็นร้อยละ 70.81 แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกคือ น้ำประปา คิดเป็นร้อยละ 64.43 แนวโน้มการเพาะปลูกในปีหน้า เกษตรกรเลือกที่จะปลูกโดยเพิ่มพื้นที่ คิดเป็นร้อยละ 42.28 แหล่งที่มาของพันธุ์กล้วยไม้มากจากการขยายพันธุ์ด้วยตนเอง คิดเป็นร้อยละ 51.68 พื้นที่เพาะปลูกกล้วยไม้เฉลี่ยจำนวน 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 49.67 จำนวนคนงานในไร่โดยเฉลี่ยประมาณ 6-10 คน คิดเป็นร้อยละ 70.13 การดำเนินธุรกิจประสบความสำเร็จเป็นที่น่าพอใจ คิดเป็นร้อยละ 62.08 ปัจจัยในการกำหนดอัตราค่าจ้างมาจากประสบการณ์ในการทำงาน คิดเป็นร้อยละ 26.85 เงินลงทุนที่นำมาลงทุนมาจากเงินกู้ระยะยาวจากสถาบันการเงิน คิดเป็นร้อยละ 39.93 การแบ่งเกรดกล้วยไม้แบ่งตามความบูรณ์ของดอก คิดเป็นร้อยละ 28.19 เกษตรกรให้ความสำคัญเกี่ยวกับ

การจัดจำหน่ายในเรื่องของการมีพ่อค้าคนกลางที่เหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 32.55 วิธีการตั้งราคาขายส่วนใหญ่ตั้งราคาตามราคาตลาด คิดเป็นร้อยละ 44.63 และความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐเกษตรกรต้องการความช่วยเหลือในด้านราคาวัตถุดิบในการเพาะปลูก (ปุ๋ย, ยาฆ่าแมลง) คิดเป็นร้อยละ 38.26

อภิปรายผล

ผลการศึกษากิจการการจัดการการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร หลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ.2554 มีข้อสังเกตที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการตลาด

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่พบสอดคล้องกับ สุमितร เตชะสุขสันต์ ได้ศึกษาการดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งปัญหาที่พบมีลักษณะเดียวกันคือ คุณภาพของสินค้า ความต้องการของลูกค้า ขนาดของสินค้า เนื่องจากไทยเรามีประเทศคู่ค้าในการส่งจำหน่ายกล้วยไม้แบ่งออกเป็น ตลาดเอเชีย ได้แก่ญี่ปุ่น จีน เกาหลีใต้ โดยตลาดญี่ปุ่นเป็นลูกค้าที่สำคัญที่สุดในขณะที่ความต้องการของผู้บริโภคมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา โดยต้องการความแปลกใหม่และหลากหลาย ปัจจุบันการปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้ในประเทศไทยยังทำกันน้อยมาก และเมื่อได้พันธุ์ใหม่ยังต้องใช้เวลาอีก 1 - 2 ปี จึงจะสามารถสรุปได้ว่าพันธุ์นั้นมีอนาคตเป็นที่ต้องการของตลาดหรือไม่ ทำให้เสียตลาดบางส่วนให้กับสิงคโปร์เผชิญปัญหาการแข่งขันที่รุนแรง

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการเงิน

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่พบสอดคล้องกับ สุमितร เตชะสุขสันต์ ซึ่งปัญหาที่พบมีลักษณะเดียวกันคือ มียอดขายต่ำ การขาดเงินทุนหมุนเวียน และระยะเวลาในการชำระหนี้ สืบเนื่องมาจากสถานการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมาทำให้ธุรกิจเกิดความเสียหาย ผลิตไม่ทันตามความต้องการทำให้ยอดขายต่ำ และเมื่อยอดขายต่ำความสามารถในการชำระหนี้ก็น้อยลงเช่นกัน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการผลิต

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่พบสอดคล้องกับการรายงานของ น.ส.พ. กสิกร ถึงปัญหาการขยายพันธุ์ของกล้วยไม้ของไทยแม้กล้วยไม้ไทยจะมีความหลากหลายของสายพันธุ์ก็ตาม แต่สำหรับพันธุ์กล้วยไม้ส่งออกนั้นกลับไม่ค่อยมีความหลากหลายเท่าที่ควรจนถูกประเทศได้หันแสวง ทั้งนี้เนื่องจากการเพาะปลูกในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม เช่น น้ำเสีย อากาศเป็นพิษ ทำให้

กล้วยไม้ที่ได้มีคุณภาพต่ำ เนื่องจากกล้วยไม้เป็นไม้ที่ต้องอยู่ในสภาพที่เหมาะสม การหมุนเวียนและถ่ายเทอากาศเป็นสิ่งสำคัญในการปลูกกล้วยไม้

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านการจัดการ

จะเห็นได้ว่าปัญหาที่พบสอดคล้องกับ สุมิตร เตชะสุขสันต์ ซึ่งปัญหาที่พบมีลักษณะเดียวกันคือการขาดแคลนแรงงานที่มีความชำนาญ ทำให้ต้องจ้างแรงงานต่างด้าวมาทำงาน

ข้อเสนอแนะ

การจัดการด้านการตลาด เกษตรกรควรเข้ารับการอบรมหรือการถ่ายทอดจากองค์กรเกษตรกรเรื่องของการป้องกันแมลงศัตรูพืช เพราะเป็นสิ่งทีเกษตรกรพบมากในการปลูกกล้วยไม้ ดังนั้นการดูแลรักษาเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ผลผลิตออกมามีคุณภาพ

การจัดการด้านการเงิน เกษตรกรควรมีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย หากเกษตรกรไม่มีการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีก็จะประสบปัญหาการขาดสภาพคล่อง ขาดเงินทุนหมุนเวียนที่จะใช้ในการดำเนินงานภายหลังได้ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรจัดให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจแก่เกษตรกรในเรื่องการวางแผนทางการเงินและการลงบัญชี

การจัดการด้านการผลิต เกษตรผู้ปลูกกล้วยไม้จึงต้องควบคุมดูแลสภาพอากาศ อุณหภูมิ แวดล้อมในพื้นที่ปลูกให้เหมาะสมที่สุด ปัญหาเรื่องอุณหภูมิที่พบในการปลูกกล้วยไม้ของไทย คือ แสงแดดจัด ส่งผลให้อุณหภูมิสูงจนเกินไป ซึ่งสามารถแก้ปัญหานี้ได้โดยการสร้างโรงเรือนหลังคาสูง แต่ด้วยเหตุการณ์น้ำท่วมที่ผ่านมาทำให้สวนกล้วยไม้โดนน้ำมากเกินไปจึงทำให้ผลผลิตได้ไม่ตรงตามความต้องการ

การจัดการด้านการจัดการรัฐควรขึ้นทะเบียนแรงงานต่างด้าวสำหรับสวนกล้วยไม้ โดยเฉพาะแรงงานต่างด้าว

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นศึกษาถึงการจัดการด้านการผลิตกล้วยไม้ของเกษตรกรในเขตกรุงเทพมหานคร หลังวิกฤตการณ์น้ำท่วม ปี พ.ศ.2554 ดังนั้น ในการศึกษารั้งต่อไป ควรศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาการผลิตผลกล้วยไม้ไทยในตลาดโลก เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตกล้วยไม้ให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพสูงขึ้นเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะในการพัฒนาพันธุ์กล้วยไม้และเพื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยในการเป็นแหล่งผลิตและแหล่งกำเนิดกล้วยไม้ที่สำคัญของโลก

บรรณานุกรม

สำนักงานเกษตรกรุงเทพมหานคร. (2554). *ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร 2554*.

กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน,

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร . (2556). *สถานการณ์สินค้า*

เกษตรที่สำคัญและแนวโน้มปี 2556. กรุงเทพมหานคร : สำนักงาน,

ณรงค์ นันทราทิพย์. (2543). *การผลิตและการส่งออกกล้วยไม้ของจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้า

แบบอิสระ สาขาเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ดร.ณวรรณ บุญสนอง. (2548). *การวิเคราะห์ศักยภาพการส่งออกกล้วยไม้ของประเทศไทย*.

วิทยานิพนธ์ การจัดการธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

เบญจวรรณ ชินวัตร และคณะ. (2531). *การตัดสินใจของเกษตรกรในการปลูกพืชบริเวณที่ราบลุ่ม*

เชียงใหม่. คณะเกษตรศาสตร์, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สุมิตร เตชะสุขสันต์. (2542). *การดำเนินงานของธุรกิจกล้วยไม้ในจังหวัดเชียงใหม่*. การค้นคว้า

แบบอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

น.ส.พ. กสิกร ปีที่ 83 ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน 2553 หน้า 85-86